

CENTER ZA SOCIALNO DELO SLOVENJ GRADEC
Ozka ulica 1
2380 Slovenj Gradec

Tel.: 02/88 50 124
Fax: 02/88 50 102
E-mail: gpcsd.slovg@gov.si

REGIJSKI IZVEDBENI NAČRT NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA 2017 – 2020 ZA KOROŠKO REGIJO

Slovenj Gradec, junij 2017

I. OSNOVNI PODATKI O REGIJSKEM IZVEDBENEM NAČRTU NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA 2017 - 2020

Enota opazovanja je Koroška statistična regija, na katero se izvedbeni načrt tudi nanaša. Vir podatkov je črpan iz uradnih evidenc.

Temeljne značilnosti Koroške regije, s posameznimi izstopajočimi specifikami (podrobnosti so v nadaljevanju dokumenta):

- leži v severnem delu Republike Slovenije, na stiku južnih in centralnih Alp in jo sestavlja 12 občin, kakor izhaja v nadaljevanju;
- je regija treh dolin: Dravske, Mežiške in Mislinjske, kjer je zgoščena tudi večina dejavnosti regije
- sodi med manjše slovenske regije;
- središče sestavljajo »somesnje« Slovenj Gradca, Raven na Koroškem in Dravograd;
- posebnost regije je skoraj 100 km dolg obmejni pas s sosednjo Avstrijo, na katero direktno meji kar 8 občin;
- je najstarejša slovenska industrijska regija (rudarstvo, železarstvo, kovinsko predelovalna industrija, proizvodnja vgradnih komponent za avtomobilsko industrijo in strojogradnja);
- danes v gospodarstvu prevladujejo predelovalne dejavnosti, ki so izrazito izvozno usmerjene
- v zadnjih letih regija izkazuje razvojne probleme, saj je v primerjavi z drugimi regijami v večini kazalnikov pod slovenskim povprečjem.

Občine, na katere se nanaša izvedbeni načrt:	<ul style="list-style-type: none"> - Črna na Koroškem - Dravograd - Mežica - Mislinja - Muta - Podvelka - Prevalje - Radlje ob Dravi - Ravne na Koroškem - Ribnica na Pohorju - Slovenj Gradec - Vuzenica
Centri za socialno delo, na katere se nanaša izvedbeni načrt:	<ul style="list-style-type: none"> - Dravograd - Radlje ob Dravi - Ravne na Koroškem - Slovenj Gradec
Center za socialno delo, ki koordinira pripravo izvedbenega načrta in poroča o njegovi izvedbi:	<ul style="list-style-type: none"> - CSD Slovenj Gradec
Oseba na centru za socialno delo, ki koordinira pripravo izvedbenega načrta in poroča o njegovi izvedbi:	<ul style="list-style-type: none"> - Urška Vollmaier, univ. dipl. soc. delavka - Tadej Poberžnik, univ. dipl. pravnik

<p>Člani regijske koordinacijske skupine (ime in priimek člana ter organizacija/lokalna skupnost, ki jo ta zastopa):</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Marjetka Sevčnikar</u>, CSD Dravograd, občina Dravograd - <u>Mirjana Popija</u>, CSD Radlje ob Dravi, občine: Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica, - <u>Sonja Tiršek</u>, CSD Ravne na Koroškem, občine: Črna, Mežica, Prevalje Ravne na Koroškem - <u>Tadej Poberžnik</u>, CSD Slovenj Gradec, občini: Mislinja, MO Slovenj Gradec
--	---

II. POROČILO O IZVEDBI REGIJSKEGA IZVEDBENEGA NAČRTA NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA V OBDOBJU 2014 – 2016

Proces priprave regijskih izvedbenih načrtov se je začel z regijskimi posveti v organizaciji Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo (IRSSV) in Centra nevladnih organizacij Slovenije (CNVOS). S Sklepom o določitvi koordinatorjev za pripravo, spremljanje izvajanja in poročanje o izvajanju regijskih izvedbenih načrtov za obdobje 2014 – 2016, z dne 6. 11. 2013 je bila Centru za socialno delo Slovenj Gradec poverjena naloga koordiniranja priprave regijskega izvedbenega načrta v Koroški statistični regiji, za območje, ki ga v svojem delovanju pokrivajo centri za socialno delo Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec.

Regijsko koordinacijsko skupino smo oblikovali v sestavi predstavnikov vseh lokalnih skupnosti, predstavnikov lokalnih izvajalcev na področju socialnega varstva in predstavnikov uporabnikov. V skladu s tem izhodiščem koordinacijsko skupino na Koroškem sestavljajo:

Občina Črna na Koroškem, Občina Dravograd, Občina Mežica, Občina Mislinja, Občina Muta, Občina Podvelka, Občina Prevalje, Občina Radlje ob Dravi, Občina Ravne na Koroškem, Občina Ribnica na Pohorju, Mestna občina Slovenj Gradec, Občina Vuzenica, Regionalna razvojna agencija za Koroško, Center za socialno delo Dravograd, Center za socialno delo Radlje ob Dravi, Center za socialno delo Ravne na Koroškem, Center za socialno delo Slovenj Gradec, Zavod za zaposlovanje - OS Velenje, Regionalno stičišče NVO, Koroška pokrajinska zveza društev upokojencev Slovenj Gradec, Društvo invalidov Dravograd, Društvo invalidov Mežiške doline, Društvo invalidov Muta, Medobčinsko društvo invalidov Drava, Društvo invalidov Slovenj Gradec, Regijski koordinator za obravnavo v skupnosti, Mladinski center Dravograd, Mladinski Javni zavod ŠKTM Radlje, Mladinski zavod Kompleks Ravne, Mladinski kulturni center Slovenj Gradec.

Naloge regijske koordinacijske skupine so bile sodelovati pri pripravi regijskih izvedbenih načrtov, usklajevanje le-teh in spremljanje njihovega izvajanja. V regijskih izvedbenih načrtih so se člani koordinacijske skupine dogovorili o tistih ciljih in nalogah, ki presegajo pristojnosti posamezne lokalne skupnosti in so ključne za doseg zastavljenih ciljev Resolucije in za zadovoljevanje opredeljenih potreb na področju socialnega varstva na Koroškem.

Člani regijske koordinacijske skupine so prejeli osnutke gradiv za pripravo izvedbenega načrta in se sestali 28. 11. 2013. Glede na velikost skupine je bil sprejet dogovor, da posamezni CSD pripravijo lokalne izvedbene načrte za območja na katerih delujejo. Na podlagi lokalnih načrtov so posamezni CSD izdelali predloge ukrepov na ravni regije, ki bi jih bilo po posameznih ciljih potrebno izvesti, vnesli so dopolnitve in spremembe, ki so jih podali člani koordinacijske skupine ter pripravili predlog Regijskega izvedbenega načrta in ga posredovali lokalnim skupnostim v sprejem. Centri za socialno delo Dravograd, Ravne na Koroškem, Radlje ob Dravi in Slovenj Gradec so tako predstavljali ožjo skupino za pripravo regijskega izvedbenega načrta na Koroškem.

Regijska koordinacijska skupina je predlog Regijskega izvedbenega načrta obravnavala na sestanku dne 8. 5. 2014 in ga potrdila ter ga posredovala v sprejem lokalnim skupnostim.

CSD Slovenj Gradec kot koordinator izdelave Regijskega izvedbenega načrta sodelovanje deležnikov pri oblikovanju in izvrševanju načrta ocenjuje kot dobro, predstavniki koordinacijske skupine so izkazali interes in pripravljenost na sodelovanje glede izdelave načrta. Po izdelavi načrta se koordinacijska skupina ni ponovno sestala, je pa CSD Slovenj Gradec vsako leto pozval vse akterje v regiji, da poročajo o aktivnostih za posamezno leto. V okviru nalog, ki so bile določene CSD Slovenj Gradec, je center spremljal in letno poročal o izvajanju izvedbenega načrta. Na zaprosilo po poročanju se vsi člani regijske koordinacijske skupine niso odzivali.

Koroška regijska koordinacijska skupina je za doseganje ciljev Resolucije v prvem izvedbenem obdobju oblikovala 12 ukrepov, in sicer enega za doseganje prvega cilja, devet za doseganje drugega cilja ter dva za doseganje tretjega cilja Resolucije.

Za izvedbo edinega ukrepa (gre za vzpostavitev centra lahkega branja), ki so ga načrtovali v okviru prvega cilja Resolucije, je nosilcu že uspelo pridobiti evropska sredstva, zato center kot tak že deluje. CSD Slovenj Gradec poroča, da tudi Občina Črna na Koroškem podpira ta ukrep, saj namenja sredstva za časopis 20 minut, ki je pripravljen v lahko berljivi tehniki.

Tudi v okviru drugega cilja Resolucije je nekaj ukrepov, ki so že izvedeni, kar pomeni, da predvideni programi oziroma projekti v praksi že delujejo. Gre za razvoj programov za mlade z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi čustvenimi in vedenjskimi motnjami ter razvoj ustreznih programov in nastanitvenih kapacitet. Koordinacijski CSD poroča, da so v okviru CUDV Črna na Koroškem v tem obdobju razvili in dopolnili njihove že obstoječe programe ter izvedli vse potrebno za vključitev uporabnikov z motnjami v duševnem razvoju ter pridruženimi vedenjskimi in čustvenimi motnjami. V letu 2015 je začel delovati medgeneracijski center za Koroško na Ravnah na Koroškem, pri čemer načrtujejo širitev v druge večje kraje na Koroškem. CSD Slovenj Gradec poroča tudi, da je MO Slovenj Gradec v proračun za leto 2017 predlagala zagotovitev sredstev za koordinatorske programe v medgeneracijskem centru ter da so imeli namen do konca leta 2016 ustanoviti medgeneracijsko društvo, ki se bo vključilo v medgeneracijski center za Koroško.

Pri izvedbi ostalih ukrepov za doseganje drugega cilja Resolucije so na Koroškem še zelo na začetku. Bodisi so v fazi iskanja finančnih virov, bodisi iskanja konsenza med občinami (župani) v regiji, ali pa so določen projekt uvrstili v RRP za črpanje evropskih sredstev do leta 2020, kar dejansko pomeni, da čakajo na pridobitev finančnih virov.

Tudi dinamiko izvedbe ukrepov za uresničitev tretjega cilja Resolucije določa pomanjkanje finančnih sredstev ter za uvedbo E-qalin certifikata, kot modela merjenja kakovosti pri izvajalcih na področju socialnega varstva, tudi dogovor s pristojnim ministrstvom.

III. ORIS OKOLIŠČIN IN DEJAVNIKOV (NPR. GOSPODARSKIH, DEMOGRAFSKIH IN SOCIALNIH RAZMER TER RAZMER NA TRGU DELA), KI VPLIVAJO NA RAZVITOST, ZAPOSLENOST IN SOCIALNI POLOŽAJ PREBIVALSTVA V REGIJI

PREBIVALSTVO IN DEMOGRAFSKA STRUKTURA območja, na katerega se nanaša regijski izvedbeni načrt:

Podatki o demografski strukturi v regiji (vir: SURS, SI-Stat podatkovni portal)

Kazalnik	2014	2015	2016	2016 - SLO
Število prebivalcev	71.546	71.303	71.040	2.064.188
% preb., starih od 0 do 14 let	14,24	14,26	14,21	14,8
% preb., starih od 15 do 64 let	68,36	67,87	67,38	66,7
% preb., starih 65 let ali več	17,40	17,87	18,40	18,4
% preb., starih 80 let ali več	4,28	4,94	4,64	5,0

Koroška pokrajina z nekaj več kot 71.000 prebivalci sodi med manjše slovenske regije. Središče regije sestavlja somestje Slovenj Gradca, Raven na Koroškem in Dravograda, večji kraj v regiji pa je še Radlje ob Dravi. Za podeželsko zaledje večjih krajev in mest na Koroškem je tipična razpršenost poselitve.

Ob analizi statističnih kazalnikov razberemo, da prebivalstvo Koroške obsega cca. 3,5 % celotne slovenske populacije, delež prebivalcev starih do 14 let ne odstopa bistveno od državnega povprečja in se v zadnjem triletnem obdobju ohranja na ravni nekaj čez 14 %. V zadnjem triletnem obdobju beležimo manjšanje deleža prebivalcev starih od 15 do 64 let, in sicer iz 68,63 % v letu 2014 na 67,38 % v letu 2016. Tudi pri tem kazalniku ne odstopamo bistveno od slovenskega povprečja, ki za leto 2016 znaša 66,7 %. Nasprotni trend pa opažamo pri populaciji starih od 65 let in več. Iz 17,40 % v letu 2014 se je delež tovrstne populacije v letu 2016 dvignil na 18,40 %, kar je enak delež, kot ga za leto 2016 beleži delež tovrstne populacije na celotnem slovenskem prostoru. V Koroški regiji pa v primerjavi s slovenskim povprečjem malenkost zaostajamo z deležem prebivalstva, starega 80 let ali več, saj za leto 2016 beležimo delež 4,64 %, državno povprečje pa znaša 5,0 %.

GOSPODARSKA SITUACIJA na območju, na katerega se nanaša regijski izvedbeni načrt:

Podatki o gospodarski situaciji v regiji (vir: SURS, SI-Stat podatkovni portal)

Kazalnik	2014	2015	2015 - SLO
BDP, v mio EUR (fiksni tečaj)	1.037,00	1.076,00	38.570,00
BDP na prebivalca, EUR (tekoči tečaj)	14.521,00	15.103,00	18.693,00
Neto razpoložljivi dohodek na prebivalca v EUR (fiksni tečaj)	10.716,20	10.728,10	10.302,80
Bruto dodana vrednost, v mio EUR	895	929	33.311,00

V Koroški regiji je značilno zgoščevanje dejavnosti v treh dolinah: Dravski, Mežiški in Mislinjski. Koroška je sicer ena najstarejših slovenskih industrijskih regij. V prejšnjih stoletjih se je tu razvilo rudarstvo, menda so tu rudarili že v rimski dobi, za njim sta se razcvetela železarstvo in zaradi, velikega deleža, z gozdom pokritega površja (68 %), tudi lesna industrija, v novejši dobi pa še kovinsko predelovalna industrija, proizvodnja vgradnih komponent za avtomobilsko industrijo ter strojogradnja. Danes v gospodarstvu prevladujejo predelovalne dejavnosti, ki so izrazito izvozno usmerjene. Koroška v zadnjih letih izkazuje razvojne probleme, na temelju lastnih razvojnih potencialov pa išče priložnosti v razvoju novih, okolju prijaznih dejavnosti z višjo dodano vrednostjo. Ob tehnološki prenovi obstoječih in uvajanju novih tehnološko zahtevnejših panog se predvideva povečanje storitvenega sektorja, kjer je še posebej veliko priložnosti v razvoju turizma ter malih in srednjih podjetij, ki bodo postopoma prevzela vlogo nosilcev razvoja.

Glede na statistične podatke opažamo, da se je **BDP na prebivalca** v letu 2015 v primerjavi z 2014 sicer povečal za 582,00 €, vendar pa je BDP na prebivalca v višini 15.103,00 € na prebivalca v letu 2015, še vedno **precej pod povprečjem države** z 18.693,00 € na prebivalca. Glede neto razpoložljivega dohodka v regiji opažamo, da se dohodek v letih 2014 in 2015 ni bistveno spremenil in 10.728,10 € neto dohodka na prebivalca, ostaja nad slovenskim povprečjem, ki je v letu 2015 znašal 10.302,80 € neto na prebivalca.

IZOBRAZBENA STRUKTURA PREBIVALSTVA na območju, na katerega se nanaša regijski izvedbeni načrt:

Podatki o izobrazbeni strukturi v regiji (vir: SURS, SI-Stat podatkovni portal):

Osnovnošolska ali manj - Skupaj			Srednješolska - Skupaj			Višješolska, visokošolska - Skupaj		
2014	2015	2015 - SLO	2014	2015	2015 - SLO	2014	2015	2015 - SLO
28,61	27,81	26,0	54,93	55,06	52,7	16,46	17,12	21,3

Na področju **vzgoje in izobraževanja** je regija primerno pokrita z mrežo osnovnih šol in vrtcev. Izstopajoča težava s tem v zvezi (tematika za drugo obravnavo) je v nezagotavljanju teh storitev tekom celotnega delovnega dne. Večina zaposlenih Koroške regije (zaposleni znotraj predelovalne industrije) opravlja službeno obveznost v treh ali štirih delovnih izmenah ali pa se starši otrok v službo vozijo v bolj oddaljene kraje (Ljubljana, Maribor, Koper in v Avstriji- Celovec, Graz). Vse navedeno terja časovni davek na račun družine in **nepokritost organiziranega varstva naših najmlajših**.

Dostopnost programov v srednješolskem izobraževanju je ustrezna.

Glede na statistične podatke opazimo, da je v letu 2015 upadel delež prebivalstva z osnovnošolsko ali nižjo izobrazbo, vseeno pa ostajamo nad slovenskim povprečjem. Situacija glede pridobljenih srednješolskih izobrazb, je v porastu in je nad slovenskim povprečjem, ki je v letu 2015 znašal 52,7 %, delež prebivalstva s srednješolsko izobrazbo na Koroškem pa je v istem obdobju znašal 55,06 %. Glede višje in visokošolske izobrazbe v regiji prav tako beležimo porast prebivalstva z doseženimi tovrstnimi izobrazbami.

Delež koroškega prebivalstva v letu 2015 z višje in visoko izobrazbo je znašal 17,12 %, vendar pa kljub trendu naraščanja še vedno ne dosegamo slovenskega povprečja, ki je v letu 2015 znašal 21,3 %. Koroška v zadnjem obdobju intenzivno razvija srednješolska in višješolska središča, zaradi česar beležimo vedno večje število mladih, ki se odločajo za nadaljnje izobraževanje. Zaradi potreb in razvitosti industrije izdelovanja umetnih mas, vedno večjo povpraševanje beleži Visoka šola za tehnologijo polimerov. Hkrati **nezmožnost zaposlovanja takoj po končanem šolanju mlade sili k nadaljnjemu izobraževanju**.

ZNAČILNOSTI TRGA DELA na območju, na katerega se nanaša regijski izvedbeni načrt:

Podatki o značilnostih trga dela v regiji (vir: SURS, SI-Stat podatkovni portal in ZRSZ)

Kazalnik	2014	2015	2016	2016 - SLO
Mere aktivnosti prebivalstva po ADS:				
Stopnja aktivnosti	52,80	53,20	53,30	53,60
Stopnja delovne aktivnosti	45,60	46,80	47,40	47,10
Stopnja brezposelnosti	13,70	12,10	11,00	12,10
Stopnja registrirane brezposelnosti	13,0	11,5	10,6	11,20
Delež dolgotrajno brezposelnih med vsemi brezposelnimi	48,04	48,14	48,57	52,12
Delež zelo dolgotrajno brezposelnih med vsemi brezposelnimi	30,74	29,79	30,45	34,68

Zaradi gospodarske krize, ki se je, zaradi propada večjih podjetij, močno odrazila tudi v Koroški regiji, smo se soočili s povečanim deležem brezposelnih oseb. Zaradi tega s posebno pozornostjo spremljamo tudi podatke o značilnostih trga dela v regiji. V zadnjem triletnem obdobju zaznavamo upad stopnje brezposelnosti, ki se je s 13,70 % aktivnega prebivalstva v letu 2014 zmanjšala na 12,10 % v letu 2015 in na 11,00 % v letu 2016. S trendom upadanja stopnje brezposelnosti, smo v letu 2016 presegli povprečno stopnjo brezposelnosti v celotnem slovenskem prostoru, ki je leta 2016 znašala 12,10 %.

Upad stopnje brezposelnosti je mogoče pripisati, ne zgolj izboljšanju gospodarskih razmer v državi, ampak tudi odlivu delovne sile v sosednjo Avstrijo.

Glede deleža dolgotrajno brezposelnih med vsemi brezposelnimi, ostajamo v zadnjem triletnem obdobju s stopnjo 48,57 % v letu 2016 pod slovenskim povprečjem, ki je v letu 2016 znašal 52,12 %. Podobno situacijo beležimo tudi glede deleža zelo dolgotrajno brezposelnih med vsemi brezposelnimi.

REVŠČINA IN MATERIALNA PRIKRAJŠANOST prebivalcev na območju, na katerega se nanaša regijski izvedbeni načrt:

Podatki o revščini in materialni prikrajšanosti v regiji (vir: SURS, SI-Stat podatkovni portal):

Kazalnik	2014	2015	2015 - SLO
Stopnja tveganja revščine	14,80	14,50	14,30
Stopnja resne materialne prikrajšanosti	8,60	9,80	5,80
Stopnja tveganja socialne izključenosti	23,30	22,30	19,20
Stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti gospodinjstev	11,10	6,90	7,4

Gospodarska situacija v Koroški regiji se odraža tudi v materialni prikrajšanosti in revščini prebivalstva.

Stopnja tveganja revščine v regiji v letih 2014 (14,80 %) in 2015 (14,50 %) sicer ni bistveno odstopala od državnega povprečja v letu 2015 (14,30 %), je pa **stopnja resne materialne prikrajšanosti v regiji precej višja, kot je ta stopnja na državnem nivoju**. V letu 2015 je bila stopnja resne materialne ogroženosti na ravni države 5,80 % v Koroški regiji pa leta 2015 kar 9,80 %. Še bolj skrbi dejstvo, ker stopnja raste, in sicer iz 8,60 % v letu 2014 na 9,80 % v letu 2015. Razloge za takšno stanje gre pripisati dislociranosti Koroške regije od centralnega dela države, upoštevajoč slabo prometno dostopnost, dotrajanost infrastrukture, ki obenem zavira interes potencialnih investitorjev in v propadu industrije v preteklih letih.

Prav tako je **stopnja tveganja socialne izključenosti na Koroškem visoka in nad slovenskim povprečjem**, ki je v letu 2015 znašalo 19,20 %. Stopnji tveganja socialne izključenosti v Koroški regiji sta znašali 23,30 % v letu 2014 in 22,30 % v letu 2015.

Glede stopnje zelo nizke delovne intenzivnosti gospodinjstev pa smo v letu 2015 glede na leto 2014 zaznali velik upad in sicer iz 11,10 % na 6,90 % in s tem prešli pod raven države v letu 2015, ki je znašala 7,40 %.

PREJEMNIKI IN UPRAVIČENCI DO SOCIALNIH IN DRUŽINSKIH TRANSFEROV¹ TER UPORABNIKI POMOČI NA DOMU na območju, na katerega se nanaša regijski izvedbeni načrt:

¹ Z izrazom prejemniki označujemo osebe, ki so vložile vlogo za dodelitev pravice in jim je bila pravica odobrena za njih in njihove družinske člane (člane gospodinjstva; v primeru OD za njihove otroke). Z izrazom upravičenci pa označujemo osebe, ki imajo pravico dejansko odobreno (torej prejemniki in njihovi upravičeni družinski člani). Pri podatkih o prejemnikih je torej enota opazovanja gospodinjstvo, pri podatkih o upravičencih pa posamezniki, ki pravico dejansko dobijo

Podatki o prejemnikih in upravičencih do socialnih in družinskih transferov ter uporabnikih pomoči na domu v regiji (vir: IRSSV, posamezni CSD-ji):

Kazalnik	2014	2015	2016	2016 - SLO
Število prejemnikov denarne socialne pomoči (DSP) na 1.000 prebivalcev	25,48	26,31	24,58	25,65
Število upravičencev do denarne socialne pomoči (DSP) na 1.000 prebivalcev	34,14	37,04	35,36	39,68
Število prejemnikov izredne denarne socialne pomoči (IDSP) na 1.000 prebivalcev	3,12	3,02	2,82	2,37
Število upravičencev do izredne denarne socialne pomoči (IDSP) na 1.000 prebivalcev	5,62	5,57	5,42	4,58
Število prejemnikov varstvenega dodatka (VD) na 1.000 prebivalcev	5,07	5,73	6,24	4,95
Število upravičencev do varstvenega dodatka (VD) na 1.000 prebivalcev	5,29	6,13	6,64	5,37
Število upravičencev do subvencije najemnine na 1.000 prebivalcev	7,69	8,09	7,81	5,03
Delež oseb, starih 65 let ali več, ki prejema pomoč na domu, glede na število oseb, starih 65 let ali več	0,71	0,70		1,66*

Socialno problematiko v Koroški regiji lahko pripišemo družbenim spremembam, ki so se začele z osamosvojitvijo in se samo nadaljujejo vse do danes. Nekoč delujoča podjetja s trgi v ostalih republikah bivše skupne države so z izgubo trgov začela zmanjševati obseg dela, kasneje pa so mnoga tudi prenehala z delovanjem. K temu je pripomogla tudi **velika gospodarska kriza**, vse od leta 2008 naprej. Nove dejavnosti niso zmogle nadomestiti izgubljenih delovnih mest, zaradi česar je zelo upadel družbeni standard. V takih neugodnih in nestabilnih razmerah, se je znašlo dosti družin in posameznikov, ki so v preteklosti, v pogojih polne zaposlenosti, sicer zmogli usklajevati svoje potrebe z zmožnostmi.

Še zlasti so se **povečevale težave posameznikov, ki sodijo v ranljive skupine prebivalstva** in so odvisne od pomoči podporne mreže, če jo imajo. Sicer pa je njihova **možnost preživetja odvisna od programov socialnega varstva**, ki jih s svojimi politikami in programi zagotavljata država in lokalne skupnosti.

V zadnjem triletnem obdobju glede **števíla prejemnikov denarne socialne pomoči** na 1.000 prebivalcev statistično z manjšimi odkloni, ne odstopamo bistveno od državnega povprečja. Podatek za raven države za leto 2016 (25,65 prebivalcev na 1.000) smo preseгли v letu 2015 s 26,31 prejemnika denarne socialne pomoči na 1.000 prebivalcev, v letih 2014 in 2016 pa sta bila podatka nižja, in sicer 25,48 in 24,58. Glede števila upravičencev do denarne socialne pomoči na 1.000 prebivalcev opažamo v obdobju 2014 - 2017 podobno situacijo kot pri prejemnikih denarne socialne pomoči. Delež skozi leta sicer variira, vendar **ostaja pod slovenskim povprečjem**.

Glede **prejemnikov izrednih denarnih socialnih pomoči** na 1.000 prebivalcev v zadnjem triletnem obdobju v regiji zaznavamo upad prejemnikov, in sicer s 3,12 prejemnikov v letu 2014 na 3,02 v letu 2015 in na 2,82 prejemnika v letu 2016. Kljub trendu upadanja prejemnikov izrednih denarnih socialnih pomoči pa smo tudi v 2016 v regiji **ostali nad povprečjem države**, ki je v letu 2016 znašalo 2,37 prejemnika na 1.000 prebivalcev.

V Koroški regiji prav tako **beležimo precejšen delež prejemnikov varstvenega dodatka**, ki presega slovensko povprečje, ki je v letu znašalo 4,95 prejemnikov na 1.000 prebivalcev. Skrbi dejstvo, da v zadnjem triletnem obdobju sledimo trendu rasti prejemnikov varstvenega dodatka in sicer: 5,07 prejemnikov v 2014, 5,73 prejemnikov v letu 2015 in 6,24 prejemnika varstvenega dodatka na 1.000 prebivalcev v letu 2016.

Materialna situacija prebivalstva se odraža tudi v številu upravičencev do subvencije najemnine na 1.000 prebivalcev, ki je v Koroški regiji v zadnjem triletnem obdobju prav tako **nad slovenskim povprečjem** (= za leto 2016 je znašal 5,03 upravičenca na 1.000 prebivalcev). Za Koroško regijo veljajo naslednji podatki: za leto 2014 - 7,69 upravičenca, za leto 2015 - 7,81 in za leto 2016 - 7,81 upravičenca na 1.000 prebivalcev.

Glede deleža oseb, starih 65 let ali več, ki prejemajo **pomoč na domu**, glede na število oseb, starih 65 let ali več, za leti 2014 in 2015 ugotavljamo, da je ta **delež v primerjavi s slovenskim povprečjem precej nižji**, in se torej prebivalci koroške regije za tovrstne oblike pomoči ne odločajo. Podatek za leto 2015 za slovenski prostor znaša 1,66 %, medtem, ko se je v regiji za tovrstno obliko pomoči v let 2014 odločilo 0,71 % in v letu 2015 0,70 % starih 65 let ali več glede na število oseb, starih 65 let ali več. Menimo, da je razlog za ne vključevanje starejših v storitev Pomoč družini na domu v **nizkih pokojninah in skrbi za ohranitev ustvarjenega premoženja**. Prav tako starejši ne želijo obremenjevati svojih otrok, kot zavezancev za morebitno doplačilo storitve. Glede na to, da je Koroško v večjem delu predstavlja ruralno okolje, si ljudje pomoč poiščejo v okviru ožjega matičnega okolja, kjer še vedno prevladuje močna sorodstvena in sosedska mreža.

IV. KLJUČNE SOCIALNE PROBLEMATIKE, OCENA POTREB IN UKREPI NA REGIONALNI RAVNI

A. Socialna problematika, ki izstopa v Koroški regiji:

- **slaba pokritost s socialno varstvenimi programi/ slaba razvejanost mreže pomoči/ oddaljenost od programov pomoči;**
- **visoka stopnja resne materialne prikrajšanosti;**
- **povečano število brezposelnih oseb** (v zadnjem obdobju predvsem izstopa slaba zaposlitvena možnost žensk; moški se lahko zaposlijo predvsem v predelovalni in kovinski industriji, je pa težava v nizkih dohodkih; odliv mladega izobraženega kadra v večja mesta doma in sosednjo Avstrijo);
- **majhne možnosti za zaposlovanje posebej ranljivih skupin prebivalstva** (invalidi, starejši, dolgotrajno brezposelni, ljudje z zdravstvenimi težavami in težavami v duševnem zdravju);
- **povečevanje težav v duševnem zdravju;**

- **razširjena zloraba alkohola in problematike alkoholizma, vedno več odvisnosti od drugih nedovoljenih drog;**
- **ogrožajoča stopnja samomorilnosti;**
- **stanovanjska in bivanjska problematika prebivalcev** (ni novih stanovanj, številne deložacije neplačnikov stanovanjskih obveznosti);
- **naraščajoče pojavne oblike brezdomstva prebivalcev** (predvsem mladih družin, starejših posameznikov, ki ostanejo sami; enočlanske družine z mladoletnimi otroki).

V regiji se poglobljajo tudi stiske ljudi zaradi **nerazvite mreže podpornih programov** in strokovnih služb, predvsem na področju duševnega zdravja, težav z različnimi oblikami odvisnosti in pri obravnavah težav v partnerskih in družinskih odnosih. Kljub svoji majhnosti je Koroška namreč zelo razvejana in **redke oblike pomoči**, ki so skoncentrirane v krajih Slovenj Gradec in Ravne na Koroškem, so zaradi tega **mnogim nedostopne**. Težavo posamezniku predstavlja že sama organizacija poti do izvajalca storitve, ob siceršnji slabi prometni infrastrukturi z javnim prevozom.

Večina, prebivalcem potrebnih, programov je v večjih razvitih mestih (Ljubljana, Maribor, Celje).

Prav tako je potrebno izpostaviti **oddaljenost regije** od centralne Slovenije in izredno **slaba infrastrukturna povezanost** s centralnim predelom Slovenije, kar zelo **ogroža zaposlovanje v regiji**. Mlada izobražena delovna sila po zaključenem izobraževanju bodisi ostane v kraju študija (Ljubljana, Maribor, Koper, Celovec, Graz) ali pa se v ta mesta vrne po neuspešnih poskusih zaposlitve v domačem kraju. Večja in bolj razvita mesta pomenijo večjo možnost in večji potencial za prve zaposlitve.

V zadnjih letih se Koroška regija sooča tudi z velikim **odlivom delovne sile** z nižjo izobrazbeno strukturo **v sosednjo Avstrijo**. Fluktuacija zaposlenih, predvsem moških v predelovalni in kovinski industriji je, zaradi slabih delovnih pogojev pri nas in nizkih dohodkov, zastrašujoča. Slednje se posledično odraža na področju splošne kakovosti življenja prebivalcev regije, veliko število brezposelnih, predvsem žensk in dolgotrajno brezposelnih povečuje stopnjo tveganja revščine; vse to pa samo po sebi vpliva na fizično in mentalno zdravje prebivalcev.

Koroška regija izstopa tudi pri zaznavi težav **odvisnosti od alkohola**, predvsem so s tem pojavom obremenjene občine ob reki Dravi. Najbližja oblika pomoči v smislu hospitalnega zdravljenja je v Mariboru in Vojniku, **ambulantno zdravljenje, zaradi premajhnega števila zaposlenih psihiatrov, ne doseže vseh**, ki bi to obliko pomoči potrebovali in bi jim bila, glede na njihovo obliko odvisnosti, zadostna oblika pomoči (do pred nekaj let na Koroškem nismo imeli zaposlenega psihiatra).

Po podatkih NIJZ je Koroška regija po stopnji samomorilnosti tudi prva na območju države.

Prebivalci Koroške regije so vedno bolj izpostavljeni težavam pri reševanju svojega **stanovanjskega problema**. Novih stanovanj ni, stroški bivanja v najemnih stanovanjih pa najemnike, zaradi slabega finančnega položaja, silijo še v dodatne stiske. Višina najemnin v Koroški regiji, predvsem govorimo o območju Mestne Občine Slovenj Gradec, mnogokrat presega razumno mejo glede na slovensko povprečje (najemnine in vrednost nepremičnin so višje kot npr. v večjih, bolj razvitih mestih). Zaradi tega beležimo pojavnost povečevanja skupine ljudi, ki kljub zaposlitvi **niso sposobni tekoče poravnati svoje stanovanjske obveznosti** in s tem povezanih stroškov. Posledično **narašča število deložacij**, predvsem so **ogrožene družine z otroki**.

Na območju Koroške regije **se povečuje pojav brezdomstva**, odkritega in prikritega. Še vedno v tej regiji deluje le Zavetišče za brezdomce v MO Slovenj Gradec, ki izvaja program nastanitve le 5 osebam in je dejansko program »lokalnega« značaja. Praktično ima vseskozi polno zasedene kapacitete. Težave, ki pri tem nastajajo kažejo **veliko potrebo po oblikovanju programa »regijskega« značaja**, torej regijskega zavetišča, ki bi omogočalo bivanje brezdomnim osebam iz krajev celotne Koroške regije.

B. Prioritetna področja in ukrepi glede na posamezne ključne cilje Resolucije:

V nadaljevanju predstavljamo vsebino realizacije zastavljenih ciljev in ukrepov za doseganje teh ciljev znotraj Regijskega izvedbenega načrta 2014 – 2016, prikažemo ali so bili ukrepi realizirani ali ne ter razmišljamo o razlogih za njihovo nerealizacijo.

Poudariti je potrebno, da smo člani na sestanku Regijske koordinacijske skupine RIN 2017-2020 dne 4. 5. 2017 sprejeli sklep, da se nerealizirani cilji iz RIN 2014- 2016 prenesejo med cilje RIN 2017- 2020 z veliko željo po njihovi realizaciji v tem obdobju (v nadaljevanju označeni: »→ prenos«).

Nadalje smo se člani koordinacijske skupine strinjali, da omenjeni dokument predstavlja izhodišče za oblikovanje RIN 2017-2020 ter da se RIN 2017-2020 predstavi na seji Sveta Koroške regije (za ta namen se oblikuje posebna skupina članov, ki bo prevzela to nalogo).

Ugotovili smo namreč, da so razlogi za nerealizacijo predvidenih ukrepov iz RIN 2014 – 2016 predvsem v pomankanju finančnih virov in kadrovskih zmožnostih ter da so se lokalne skupnosti z RIN zgolj seznanile, niso pa jih sprejele, kar bi bil temeljni korak k večji možnosti realizacije.

Projekti, ki jih v okviru RIN 2017-2020 navajamo kot nujno potrebne v Koroški regiji, so sicer vključeni tudi v regijski dokument – Regionalni razvojni program za Koroško razvojno regijo 2014-2020, pod investicijsko področje 2.2 Zdrava ustvarjalna in vključujoča skupnost. Zato menimo, da je pri teh potreben regijski pristop k reševanju razvoja ustrezne infrastrukture za boljšo dostopnost do socialnih vsebin, do vsebin za ustvarjanje in spodbujanje vključenosti posameznih ciljnih skupin.

V nadaljevanju predstavljamo potrebne ukrepe, ki jih bi bilo potrebno v Koroški regiji realizirati na področju socialnega varstva v obdobju 2017-2020

PRIORITETNI UKREPI REGIJSKEGA IZVEDBENIEGA NAČRTA NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA 2017 – 2020 ZA KOROŠKO REGIJO

- 1. Zmanjševanje tveganja revščine in povečanje socialne vključenosti socialno ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva:**
 - Vzpostavitev centra lahkega branja (*CUDV Črna, 2015*); **realiziran**
 - oblikovanje zaposlitvenih centrov (za ranljive ciljne skupine z namenom omogočanja prepotrebne ponovne aktivacije v delo); **nov!!!**

- 2. Izboljšanje razpoložljivosti in pestrosti ter zagotavljanje dostopnosti in dosegljivosti storitev in programov:**
 - Vključitev odraslih oseb z motnjo v duševnem razvoju (MDR) Koroške regije v VDC (*MDDSZ+CUDV Črna, 2014-2016*); **realiziran**
 - Partnerska posvetovalnica za osebe z MDR (*CUDV Črna, 2014*); **nerealiziran → prenos**
 - Ustanovitev bivalne enote za osebe z MDR MO SG za potrebe v MO SG, obč. Mislinja in Dravograd (*MDDSZ+CUDV Črna+ MO SG+ Društvo Sožitje SG, 2015*); **nerealiziran → prenos**
 - Ustanovitev bivalne enote za osebe z MDR v obč. Mežica za 15 oseb za potrebe občin zg. mežiške doline (*MDDSZ+CUDV Črna + Društvo Sožitje mežiške doline, 2015*); **nerealiziran → prenos**

- Ustanovitev bivalne enote za osebe z MDR v obč. Radlje ob Dravi za 18 oseb za potrebe občin Radlje ob Dravi, Vuzenica, Muta, Podvelka, Ribnica na Pohorju (MDDSZ+CUDV Črna+ Društvo Sožitje Zg. dravske doline, obč. Radlje ob Dravi, 2016); **nerealiziran→ prenos**
- Ustanovitev regijskega centra/ enote za osebe s pridobljeno poškodbo možganov (MDDSZ, 2015); **nerealiziran→ prenos**
- Razvoj programov za mlade z MDR in dodatnimi čustvenimi in vedenjskimi motnjami ter razvoj ustreznih programov in zagotovitev ustreznih nastanitvenih kapacitet (MDDSZ+CUDV Črna, 2015); **nerealiziran→ prenos**
- Razvoj programov celovite in sistematične storitve in obravnav za osebe z najtežjimi MDR in kombiniranimi motnjami, ki predstavljajo alternativo storitvi IV (MDDSZ+CUDV Črna, 2014); **nerealiziran→ prenos**
- Medgeneracijski center za Koroško (Obč. Ravne/ Kor., 2014)- Občina Ravne zgolj projektni partner, sedež naknadno prenesen na območje Radlje ob Dravi (ŠKTM, program Dogaja Se); **realiziran**
- Dom za osebe s težavami v duševnem zdravju in MDR (Obč. Radlje ob Dravi, PZ Hrastovec, 2016); **nerealiziran→ prenos**
- Bivalne enote za mlade brez socialne mreže (Obč. Dravograd 2014-2016); **nerealiziran→ prenos**
- Gerontološki center- Dom starostnikov Slovenj Gradec z dopolnjeno ponudbo (pomoč na daljavo, mobilna strokovna pomoč, socialni servis, program za osebe z demenco, paliativna oskrba) (KDS+MO SG, 2016); **samo pomoč na daljavo nerealizirana→ prenos, ostale aktivnosti realizirane**
- Regijsko zavetišče za brezdomce za Koroško (MO SG, 2016); **nerealiziran→ prenos**
- Bivalne enote za socialno ogrožene občane za občine Ravne/Kor., Mežica Črna/Koroškem (Obč. Ravne na Koroškem, 2014-2016); **nerealiziran→ prenos** (v pripravi, sodelovanje s CSD Ravne/Kor., v letu 2018 vzpostavitev delovanja)

3. Izboljšanje kakovosti storitev in programov ter drugih oblik pomoči preko povečevanja učinkovitosti upravljanja in vodenja izvajalskih organizacij, povečanja njihove avtonomije ter upravljanja s kakovostjo in zagotavljanja večjega vpliva uporabnikov in predstavnikov uporabnikov na načrtovanje in izvajanje storitev:

- Uvedba enotnega sistema merjenja kakovosti pri vseh izvajalcih socialno varstvenih programov (MDDSZ, 2016); **nerealiziran→ prenos**
- Zaposlitev regijskega koordinatorja programov socialnega varstva (MDDSZ, 2015); **nerealiziran→ prenos**
- Spodbujanje socialnega podjetništva (predvidena realizacija v sodelovanju z RRA); **nov!!!**

! Dva nova ukrepa za predvideno realizacijo v obdobju 2017-2020:

- oblikovanje zaposlitvenih centrov (ki bi bili namenjeni ranljivim ciljnim skupinam z namenom omogočanja prepotrebne ponovne aktivacije v delo) - znotraj prvega cilja

- socialno podjetništvo: njegovo spodbujanje (predvidena realizacija v sodelovanju z RRA)- znotraj tretjega cilja

RIN 2017- 2020 torej, povzeto, obsega:

- **16 ukrepov= 14 prenos iz RIN 2014-2016, 2 ukrepa nova**

-
- za doseganje prvega cilja Resolucije: **1 ukrep (nov)**
 - za doseganje drugega cilja Resolucije: **12 ukrepov**
 - za doseganje tretjega cilja Resolucije: **3 ukrepi (1 nov)**